

Nr 731

Av herr **Pettersson** i Dahl, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 122, med förslag till lag om jordbrukskasserörelsen m. m.*

Alltsedan jordbrukskasserörelsens tillkomst 1916 har den varit föremål för upprepade omorganisationer, detta på grund av rörelsens tillväxt och utveckling. Rörelsen har helt naturligt i början gått trevande och sökande fram för att småningom finna sin form. Den omorganisation som sålunda tid efter annan ägt rum är ett uttryck för den erfarenhet som vunnits på området. Även den nu aktuella omorganisationen är ett led i denna riktning. 1950 års jordbrukskassautredning framhåller sålunda att den bedrivit sitt arbete under den allmänna förutsättningen att kasserörelsen i all den utsträckning som är möjlig skall kunna arbeta och utvecklas utan andra inskränkningar i sin fria självbestämmanderätt än sådana som är naturligt betingade av verksamhetens bankmässiga beskaffenhet.

Denna synpunkt anser jag riktig. Rörelsen bör drivas under så bankmässiga och fria former som möjligt, om den skall kunna tillfredsställande betjäna jordbruk och därtill hörande näringsliv på landsbygden. De besparingar och insättningar som kommer till jordbrukskasserörelsen bör under så fria former som möjligt komma hela rörelsen i hela landet till godo. Jag vill gärna erkänna att den omorganisation som nu föreslagits i Kungl. Maj:ts proposition nr 122 på grundval av jordbrukskassautredningens förslag innebär ett stort steg framåt. Frågan är emellertid om man inte nu borde ha tagit ytterligare ett steg mot förenkling av rörelsen.

Utredningen har, utan att ta ställning för eller mot lämpligheten av en övergång från treledssystem till tvåledssystem, velat öppna möjligheter för rörelsen att försöksvis driva verksamhet efter sistnämnda system. Helst säger sig utredningen ha velat lägga sitt förslag så, att det stått kasserörelsen fritt att pröva tvåledssystem av vilken som helst av de två tänkbara typerna: riksorganisationen med direkt anslutna jordbrukskassor (JK), respektive riksorganisationen med centralkassor (CK), vilka arbetar utan förmedling av JK. Utredningens majoritet har emellertid föreslagit att tvåledssystem av typen riksorganisation-CK med Kungl. Maj:ts tillstånd skall kunna tillämpas, däremot inte tvåledssystem av typen riksorganisationen-JK. Anledningen till detta ställningstagande är att en sådan direkt anknytning riksorganisationen-JK enligt majoritetens mening skulle medföra tekniska problem som man ansett det inte möjligt att

ta ställning till utan praktiska erfarenheter av hur toppledet i sin nya utformning kommer att fungera.

I likhet med en ledamot av utredningen, professor Björkman, kan jag inte dela denna uppfattning. Det torde inte med fog kunna hävdas att de tekniska problemen vid en övergång till tvåledssystem skulle vara svårare att lösa vid alternativet Svenska jordbrukskreditkassan (SJK)—JK än vid alternativet SJK—CK. Nu har propositionen liksom utredningen föreslagit att SJK skall utbytas mot kombinationen riksorganisationen — bank. Härigenom vill man åstadkomma en förstärkning av toppledets bankmässighet. Det kan knappast vara rimligt att denna åtgärd skall få försvåra genomförandet av andra organisatoriska reformer som kan befinnas önskvärda från rationaliserings- och effektivitetssynpunkt. Säkerligen behöver detta inte heller vara fallet. Även med den nya formen för toppledet bör ett tvåledssystem av typen riksorganisation-JK kunna genomföras. De uppgifter som vid nuvarande treledssystem faller på CK får därvid delas upp på riksorganisationen och jordbrukets bank, så att banken övertar de bankmässiga uppgifterna och riksorganisationen de övriga.

Som ytterligare stöd för uppfattningen att tvåledssystem av såväl typen riksorganisation-JK som riksorganisation-CK bör kunna förekomma kan framhållas att denna uppfattning vunnit anslutning av ett flertal remissinstanser, nämligen lantbruksstyrelsen, Svenska jordbrukskreditkassan samt länsstyrelserna i Kristianstads, Örebro och Västerbottens län.

Det synes alltså angeläget att *båda* de berörda typerna av tvåledssystem kan prövas vid sidan av varandra. Vid prövning av alternativet riksorganisation-JK bör givetvis förutsättas att de ifrågavarande kassorna har fullt betryggande omslutning.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen må besluta

att i förslaget till lag om jordbrukskasserörelsen införes en bestämmelse av innehåll att Kungl. Maj:t äger att för visst område medge sådan ändring i jordbrukskasserörelsens organisation att antingen jordbrukskasseledet eller centralkasseledet bortfaller, samt

att de ändringar i lagförslaget må vidtas som i anslutning härtill prövas erforderliga.

Stockholm den 11 april 1956

Anders Pettersson
i Dahl